

s prosečim očesom na svoj vrat . . . Dih ji zastane — mati prižge mrtvaško svečo.

Bridko zaplaka mati.

»Oh, kako bodemo umirali mi«, zaihti sivi moj ded, videč umirajočega nedolžnega otroka. Vstane in gre jokajoč iz hiše ven v temno noč . . .

Sestrica je umrla.

Čez jedno uro je kakor angelj ležala mirno na postelji bleda moja sestra, lepo umita in oblečena v novo krilce, katerega se je živa tako veselila. Saj ji je bila mama rekla, da pojde molit »Bogca«, kadar ji kupi novo krilce. In šla je res . . .

Mirno je brlela ob postelji mrtvaška lučica in mračno obsevala milo umrlo sestrico. Poleg mrtvaške lučice je bila blagoslovljena voda in v vodi oljčna vejica . . .

Ono noč sem čul svojega deda pozno čez polnoč molečega rožni venec v bližnji sobi. Jaz nisem dolgo mogel iti k počitku. Šel sem pod milo nebo; lesketajoče se zvezdice so se mi zdele kot prijazno smehljanje nebeščanov, med katerimi je moja ljubljena sestra.

Ko se je daniło, zazvonilo je v vasi »sy. jutro«. Potem je zazvonilo tudi preminuli moji sestrici in naznanjalo vaščanom, da je sedaj med »vsemi svetniki« novo povečevano bitje. Za-me je imel poseben pomen ta praznik vseh svetnikov.

Šel sem čez dva dni zopet v šolo, večkrat prišel domov na počitnice: svoje sestrice in njene smrti pa nisem pozabil in je ne pozabim nikdar. *Vasiljev.*

VI. Grbín.

Sicer se je naš junak imenoval drugače, pri sv. krstu so ga zapisali za Franceta Valjavca v knjigo, toda odkar

so zapazili, da se je nad levim ramenom pri plečah ugnezdila neprijetna višina, pod katero se je telo ubogega Francka Valjavca vedno bolj krčilo, pozabili so še kumi pravo njegovo ime in ga nazivali v obče le »grbína«. Kajpada to ni bilo lepo in usmiljeno, pa ljudje se za to ne menijo.

In ta izrastek je bil vedno večji, kakor je bil večji naš Franček. In prav to je bilo krivo, da je bila njegova mladost brez ljubezni, brez čuta! Oče njegov, stari Valjavec, je od te dôbe, ko se mu je porodil težko pričakovani prvi sin, popival iz početka od veselja, pozneje pa, ko je videl grbo na sinu, od žalosti. Mati je hirala, da je dohtrala, oče pa pil, da je dopil. Ljudje so rekli, da je umrl še ob pravem času. Zakaj od vsega gospodarstva je ostalo dečku vendar še nekoliko tisočakov. Ni mu bilo treba nadlegovati tujih ljudij, saj so ga ti imeli še v čisljih zaradi denarja.

Dorastel je. Tovariši njegovi, ti srečni sodrugi njegovi z ravnimi udí, vedno čvrsti in smehljajoči, ustanovili so si drug za drugim rodbinsko srečo, a on je videl, opazoval, kako so si izbirali družice življenja, kako so bili bolj ali manj srečni poleg svojih ženic. Videl je to vse, in kaj čuda, da se je vzbudila tudi njemu želja po jednaki sreči.

Želel je, toda kje bode njega doletela taka sreča? Zdelo se mu je, da se vsakdo od njega obrača, zlasti še ženske, kakor bi hotele reči: »Bog me obvaruj!« Kdo pač gleda na vrline srca, kdo se briga za lepe duševne lastnosti! Mnogokrat se mu je katera zasmejala v obraz, da ga je kar preletaval mraz, ali pa ga je zbolelo v srce.

In vendar jo je našel tudi on. Tam na koncu vasi je stara koliba, v nji vdova Kovačeva in hči njena Rezika.

Rezika je sicer divja, a »zala«; imetja nima nič, in v tej kolibi trpé njo in njeno mater le iz milosti, a on ima novce: zato hoče iti tje in poprašati, hoče-li biti Rezika njegova žena.

In France gre ter vpraša. Rezika se mu zakrohota, da je kar zvenelo po kolibi, ter mu odgovori:

»Ti, ti možiček denarni, ti se hočeš priseliti k nam v siromašno kolibo? Ha, ha, veš kaj, to moraš tako urediti, da se jaz priselim k tebi.«

K njemu — k njemu da se preseli? Saj on res nima svojega pravega doma. Po smrti očetovi so mu vse prodali, in on ima te novce vložene samo na obresti, o katerih živi.

Po tej njeni izjavi hiti France v mesto, najame zidarje in počne graditi hišo.

Imeti je hotel svoj dom, da bi mogel vanj sprejeti Reziko kot svojo ženko. Hotel je imeti hišo. Kako je skrbel, da bi ta hiša, katero so zidali na občinskem, a od njega kupljenem zemljišču, bila krásno sezidana! Želel je tako biti hvaležen njej, ki se tudi njega ne brani.

Oj, kolikokrat je hitel ubožček od rastoče stavbe tje konec vasi k podrti kolibi, k Reziki! Kako rad ji je pripovedoval, da so zidarji že tako in tako visoko dospeli s stavbo, in da bodo kmalu pričeli s streho — in pa potem — pod to streho, oj kako neskončno srečna bodeta oba!

In Rezika? — Zasmejala se je vselej, da je odmevalo po koči, in ko jo je France povabil, naj gre pogledat stavbo, nasmehnila se mu je zopet, češ, prej ne, da bode vse končano.

V nekaj mesecih je bilo vse dovršeno: streha pokrita, sobe upravljene, vse čisto in snažno, kakor na ploščku. France se je smehljaj od veselja.

Radosten hiti k Reziki. Ona sicer vé že brez njega, da je vse izvršeno, toda

on ji mora to povedati sam, prijeti jo hoče sam za roko in peljati na dom, da si vse to ogleda; potem napravita ženitovanje, in veselja bode brez konca in kraja.

Tako se radujoč izplača zvečer zanjega delavca in pohiti proti koči svoje neveste.

V koči je bila luč. Njeni žarki so se usipali skoz odprto okno in odsevali na drevju.

Tiho je vse okoli, samo iz kočé se čuje šepetanje in vmes zvonki smeh Rezikin.

France ves presenečen postoji in se stisne k oknu.

V koči je bila Rezika in zraven nje — gorje! — mladi logar. In kako domače se véde proti njej, kako ji šepeta sladke besede, kako sta si priljudna, kako se rada imata! Torej je pozabila Rezika, kar mu je bila obljubila. Sedaj se smeja in le smeja.

Grbín strmi — medli, čuda, da se ne zgrudi. Ostavil bi rad ta prizor, bežal daleč, a ne more. Naposled ga zopet vzdrami pogovor v koči.

»Veš kaj, Rezika«, dé logar, »ti si baje obljubila, da vzameš grbavca, kadar bode imel svojo hišo. Sedaj bode kmalu dozidal, kakor sem čul.«

Zopet začuje France zveneč smeh, nato pa besede: »Zakaj bi ga pa ne vzela? Boljša je hišica nego podrti kočá. Grbínčku se nekolikokrat posmehljaj, s tem bode zadovoljen, pokveka. Ti pa, ti pa« — in Rezika zategne pomenljivo — »bodeš že vedel, kod je pot k meni.«

To je bilo dovolj, da je spametovalo ubogega človeka. To mu je odprlo oči. Prestrašen vikne: »Oj grda ženska«, in zbeži od te vražje kolibe.

Neveste sicer ni dobil France, pač pa mu je ostala lepa hišica. Vesel je

bil, da je bival v svojem domu. Ker je bil pa zanj — samca — prevelik, vzela je za prav nizko ceno na stanovanje ubogega delavca s precejšno družino. Družina je bila hvaležna za dobroto in je stregla dobremu hišnemu gospodarju, kar je mogla: Tako je prav hišica Francetu donesla srečo. Žal, da ne za dolgo časa. Lotila se ga je bolezen in ga mučila precej časa. Bil je dobro postrežen, težave je pa prenašal voljno.

Predno je umrl, naredil je oporoko, naj hiša pripada po smrti njegovi občini, ki naj jo daje po nizki ceni v najem ubogim delavcem, najemščina pa naj se razdeli med siromake.

Njegov pogreb je bil jako lep. Občinski možje so mu skazali svojo hvaležnost in mu dali napraviti spomenik na grob.

Rezika Kovačeva se je zaradi uboštva, od vseh zapuščena, hitro postarala in prosila vbogajme. Dobila je tu pa tam podporo iz Francetove ustanove. Med onimi, ki so na vseh vernih duš dan molili na grobu Francetovem, bila je tudi Rezika, — uboga beračica.

A. S.

VII. Prosjak.

Bila je huda zima. Solnce je žalostno obsevalo sneženo plan in goro. Lačni smo se učenci usuli pred poldnem iz šole ter smo hiteli vsak proti svojemu domu. Kučme smo potegnili čez ušesa in čelo, v pasico smo si zavili vrat in brado, roke pa smo tiščali v žepe, da nas ni preveč zeblo; po naši obleki se je delalo ivje, in pod nogami je škripalo od mraza.

Ravno vstric znamenja smo bili pred vasjo. Po navadi snamemo vsak svoje pokrivalo raz glavo ter se ozremo v znamenje. Pa kaj zagledamo! Na ledeni škrljki pred znamenjem je sedel človek;

slaba obleka z vrečo na strani je pričala, da je reven prosjak.

»Ta si pa jezico hladi!« dejal je Dojčin Jakec.

»Pa kako mu to dobro dé! Glejte, glejte, kar zadremal je od same dobrote!« dostavi Jožkov Markec. Stopimo bliže, da si ogledamo čudaka, ki v največjem mrazu mirno in potrpežljivo sedi in dremlje na ledenem kamenu. Nič ni videl, tudi ni slišal, da smo ga obstopili. Glava mu je bila posebno težka, zakaj čimdalje bolj mu je lezla med kolena.

»Mož, zmrznili bodete! Idite doli v vas!« pravi Markec. Nobenega odgovora. Še malo bolj se je zgrudil. »Saj je že zmrznil!« reče Jakec in ga krepko potrese za rameni. Sedaj se prosjak nekoliko vzdrami ter nas pogleda z motnimi očmi. »Kje pa sem?« vpraša s slabim glasom. »Pri našem znamenju; idite z nami, da se bodete v vasi malo pogreli!« Mesto odgovora zopet povese glavo in zadremlje.

»Ta je hudo bolan in bode gotovo tukaj zmrznil, če ga ne peljemo v vas!« reče Jakec. Nekateri smo stekli v vas po ljudi, in kmalu so ga pripeljali na saneh v vas k sosedu v gorko izbo.

Položili so ga na klop. Gorkota ga je poživila, in ko so mu dali še nekoliko gorke jedi, mogel je še dosti razločno govoriti.

»Kje pa sem?«

»Pri dobrih ljudeh!«

»Pri dobrih ljudeh . . . Kdo me je pa privlekel k vam?«

»Otroci so vas našli pri znamenju, ko so šli iz šole. Ti so videli, da zmrzujete, in so tekli v vas po ljudi in tako so vas pripeljali k nam, kjer se lahko pogrejete.«

»Lepo hvalo vam; umrl bodem vsaj na gorkem.«